

Hoodwinked: Ιδεολογικός μετασχηματισμός του προ-κειμένου των Γκριμ.

Ιφιγένεια Τσολάκη
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Π.Μ.Σ. του Τ.Ε.Π.Α.Ε. Α.Π.Θ. στην κατεύθυνση
«Πολιτισμικές Σπουδές και Περιβάλλοντα Αγωγής για το Παιδί»
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Το παρόν άρθρο αποτελεί μια συγκριτική εξέταση του παραμυθιού *Η Κοκκινোসκουφίτσα* των αδερφών Γκριμ και της ταινίας *Hoodwinked* των αδερφών Edwards, η οποία συνιστά μια σύγχρονη κινηματογραφική μεταφορά του γνωστού παραμυθιού. Μέσα από την αντιπαραβολή του παραμυθιού και της κινηματογραφικής διασκευής του, επιδιώκεται να καταδειχθούν οι διαφορετικές αναπαραστάσεις του παιδιού στο εκάστοτε έργο, καθώς και η ιδεολογική μετατόπιση και οι επιλογές των διασκευαστών κατά την προσαρμογή του έργου για το σύγχρονο κοινό.

Εισαγωγή

Η Κοκκινোসκουφίτσα είναι ένα από τα πιο αγαπητά παραμύθια των παιδιών σε ολόκληρο τον κόσμο και ανήκει στην κατηγορία των παραμυθιών που σήμερα θεωρούνται κλασικά. Η ιστορία του μικρού κοριτσιού με την κόκκινη φορεσιά έχει μεταφραστεί σε περισσότερες από 150 γλώσσες και έχει αναδειχθεί ως ένα παραδοσιακό παραμύθι, από τα πιο ανθεκτικά μέσα στο πέρασμα του χρόνου, το οποίο γοητεύει τόσο τα παιδιά όσο και τους μεγάλους.

Πέρα, όμως, από το παραμύθι αυτό καθαυτό, παραδίδονται τόσες πολλές διασκευές του όσες κανενός άλλου λαϊκού παραμυθιού. Ενδεικτικά, ο Jack Zipes (1993) και η Sandra Beckett (2002) έχουν συγκεντρώσει στις μελέτες τους μια μεγάλη σειρά διασκευών της Κοκκινোসκουφίτσας από συγγραφείς οι οποίοι προέρχονται από δεκάδες διαφορετικές χώρες. Οι διασκευές της Κοκκινোসκουφίτσας μάλιστα είναι τόσες πολλές ώστε καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα από μεταμοντέρνα παραμύθια με παραλλαγές της ίδιας της ιστορίας, τα οποία μπορεί να απενοχοποιούν ακόμη και τον ίδιο τον λύκο, όσο και διασκευές σε άλλα είδη τέχνης. Η Κοκκινোসκουφίτσα αποτέλεσε πηγή έμπνευσης για τη συγγραφή δεκάδων μυθιστορημάτων, πολύ περισσότερων εικονοβιβλίων, μικρών ιστοριών καθώς και λογοτεχνικών, πολιτικώς ορθών, κειμένων. Η διασκευή του γνωστού παραμυθιού αποκτά ακόμη μεγαλύτερο ερευνητικό ενδιαφέρον όταν μετασχηματίζεται σε ποιήματα, graphic novels, θεατρικές παραστάσεις, μουζικαλ, ταινίες στη μεγάλη οθόνη, κινούμενα σχέδια, σειρές στην τηλεόραση, διαδραστικές εφαρμογές και βιντεοπαιχνίδια με τη βοήθεια των Νέων Τεχνολογιών, σάουντρακ, Lego, γραμματόσημα και σκίτσα με πολιτικό περιεχόμενο.

Όλες οι παραπάνω διασκευές αποκτούν μεγαλύτερη αξία όταν μελετηθούν μέσα στο πλαίσιο που γεννήθηκαν και εξεταστούν ο χρόνος, ο τόπος και οι λόγοι που οδήγησαν τον κάθε διασκευαστή να φτιάξει μια νέα Κοκκινোসκουφίτσα. Στο άρθρο μου

αυτό επιδιώκω μια συγκριτική μελέτη μιας σύγχρονης μορφής της Κοκκινোসκουφίτσας, όπως αποτυπώνεται στην ταινία *Hoodwinked*, η οποία κυκλοφόρησε στις κινηματογραφικές αίθουσες το 2005, με το προ-κείμενο της Κοκκινোসκουφίτσας των Γιάκομπ και Βίλχελμ Γκριμ, όπως το συμπεριέλαβαν στον τόμο τους *Kinder und Hausmärchen*. Πιο συγκεκριμένα, αυτό που με ενδιαφέρει είναι η μετουσίωση ενός κλασικού κειμένου της παιδικής λογοτεχνίας σε ταινία, με τη σύγχρονη ματιά των κινηματογραφιστών της, ώστε να καταρριφθεί το αρχικό ιδεολογικό του φορτίο.

Ερωτήματα

Η Κοκκινোসκουφίτσα είναι ένα παραμύθι που έχει κατά κόρον μελετηθεί από λαογράφους, ιστορικούς, φιλόλογους και ακαδημαϊκούς. Οι ερμηνείες της Κοκκινোসκουφίτσας είναι αναρίθμητες και ο αποσυμβολισμός του παραμυθιού εξαρτάται κάθε φορά από την ιδιοσυγκρασία του εκάστοτε ερευνητή, ο οποίος πάντοτε επιλέγει ποιες πτυχές της ιστορίας θα φωτίσει περισσότερο. Και οι δικές μου προθέσεις είναι να εξετάσω την Κοκκινোসκουφίτσα ως προϊόν και φορέα πολιτισμικής κληρονομιάς που μπορεί να αναδείξει τις κυρίαρχες κοινωνικές αντιλήψεις για το παιδί της εποχής στην οποία αρχικά καταγράφηκε το πρωτότυπο (;) έργο και αργότερα μεταπλάστηκε ως διασκευή. Το ιδεολογικό πλαίσιο και η απεικόνιση του παιδιού είναι τα βασικά θέματα μελέτης για τη σύγκριση των δύο τόσο διαφορετικών απεικονίσεων της Κοκκινোসκουφίτσας που αποτυπώνονται στα ακόλουθα ερωτήματα:

- Ποια είναι η σχέση του προ-κειμένου της Κοκκινোসκουφίτσας των Γκριμ με τη ταινία-διασκευή *Hoodwinked*;
- Πώς αποτυπώνεται η παιδική ηλικία; Ποιος την εκφράζει; Πώς αναπαρίσταται το παιδί αναφορικά με τις ικανότητές του; Πώς καταλήγει το παιδί στο τέλος της ιστορίας;
- Ποια είναι η σχέση του παιδιού με τους ενήλικες;
- Η παιδική ματιά είναι διαφορετική από την ενήλικη;
- Ποιο είναι το νέο ιδεολογικό περιεχόμενο;
- Πώς μετασηματίζεται ένα κλασικό έργο για ένα σύγχρονο κοινό;
- Πώς μεταλλάσσεται σε ένα άλλο προϊόν;
- Πώς καθορίζει η δική μας εποχή τις αλλαγές στην ταινία;
- Πώς ο διασκευαστής θέτει τη δική του οπτική;

Θεωρητική υποστήριξη

Πολλοί θεωρητικοί σήμερα καταλήγουν ότι η αντίληψή μας για το τι συνιστά την έννοια του παιδιού και της παιδικής ηλικίας ουσιαστικά καθορίζονται κατά βάση από τα κοινωνικά συμφραζόμενα εντός των οποίων εξετάζονται (Jenks, 2005: 7). Ο Philippe Ariès υποστήριξε ότι η παιδική ηλικία είναι μια κοινωνική και ιστορική κατασκευή, καθώς οι απόψεις μας για το παιδί αλλάζουν μέσα στο χρόνο και επομένως η παιδική ηλικία αποτελεί ένα ξεχωριστό ερευνητικό αντικείμενο (Ariès, 1986: 125). Με βάση τις παραπάνω παρατηρήσεις, συμπεραίνεται ότι η έννοια του παιδιού είναι σχετική και προσδιορίζεται από τις υποθέσεις και τους όρους της κάθε εποχής. Κάποιες φορές το παιδί αντιμετωπίζεται ως τρυφερό και συναισθηματικό και άλλες ως άγριο και παραβατικό. Οι απόψεις αυτές για τον προσδιορισμό της παιδικής ηλικίας

αποτυπώνονται στα δύο προς εξέταση έργα, των αδερφών Γκριμ και των αδερφών Cory και Todd Edwards, των κινηματογραφιστών της ταινίας Hoodwinked.

Σύμφωνα με την Riitta Oittinen, οτιδήποτε δημιουργούμε για τα παιδιά, είτε αυτό είναι ένα λογοτεχνικό κείμενο είτε μια εικονογράφηση ή μια μετάφραση, αντανακλά τις ιδέες μας για την παιδική ηλικία (Oittinen, 2000: 41). Ο Zornado, προσθέτει ότι αν θέλουμε να καταλάβουμε τον τρόπο που μια κουλτούρα βλέπει τον εαυτό της δεν χρειάζεται να δούμε τίποτα άλλο παρά τις ιστορίες που οι ενήλικοι λένε στα παιδιά τους (Zornado, 2001: introduction). Κατά τον John Stephens, σε κάθε βιβλίο υπάρχει μια ιδεολογία που υπονοείται, συχνά με την απεικόνιση της μορφής των κοινωνικών δομών. Η ιδεολογία δεν είναι πάντα προϊόν σκόπιμης πολιτικής από τον δημιουργό ή προσπάθεια από τη μεριά του για να συνηγορήσει σε συγκεκριμένες κοινωνικοπολιτικές συμπεριφορές. Αντίθετα, το έργο πολλές φορές διαπερνούν πεποιθήσεις του συγγραφέα που ακόμη και ο ίδιος μπορεί να αγνοεί (Stephens, 1992: 9).

Για όλους τους παραπάνω λόγους, καθίσταται φανερό ότι οι λόγοι διασκευής γνωστών έργων, που απεικονίζουν το παιδί, αλλάζουν από εποχή σε εποχή. Ο Santoyo ισχυρίστηκε ότι οι διασκευές μπορούν να «αποφυσικοποιούν» ένα κείμενο, προκειμένου ο διασκευαστής να επιτύχει ένα ισοδύναμο αντίκτυπο στο νέο του κοινό-στόχο (Santoyo, 1989: 104). Ιδιαίτερα για την Κοκκινোসκουφίτσα, οι διασκευές και μετά-αφηγήσεις, κυρίως τις τελευταίες δεκαετίες του περασμένου αιώνα, συχνά αναδεικνύουν τις πολλαπλές ερμηνείες του γνωστού παραμυθιού (Γαβριηλίδου, 2013: 1). Η Κοκκινোসκουφίτσα, ως παραδοσιακό παραμύθι, κατ' εξοχήν προσφέρεται για διασκευή καθώς, όπως κάθε λαϊκό παραμύθι, έχει μια δυναμική που της επιτρέπει να ασκεί ακόμη γοητεία στο σύγχρονο κοινό οικειοποιώντας νοήματα της σύγχρονης ζωής (Κανατσούλη, 2005: 122).

Μεθοδολογία

Για τη σύγκριση των δύο έργων, του προ-κειμένου της Κοκκινোসκουφίτσας των Γκριμ και της διασκευής των αδερφών Edwards, η παρούσα μελέτη στηρίζεται στη θεωρία της Νέας Κριτικής περί των αφηγηματικών στοιχείων, όπως αποτυπώνεται στο έργο της Rebecca Lukens (1999). Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι ειδικές αφηγηματολογικές επιλογές και τεχνικές που συγκλίνουν στις δύο προς μελέτη εκδοχές της Κοκκινোসκουφίτσας, ώστε να προσδιοριστούν οι μετατροπές και οι αλλαγές που ουσιαστικά συνθέτουν την ποιότητα του διασκευαζόμενου έργου. Μέσα από τη μελέτη των αφηγηματολογικών στοιχείων συνάμα εξετάζεται και το ιδεολογικό φορτίο των δύο αυτών έργων, καθώς, όπως έχει υποστηριχθεί από τον John Stephens, μια αφήγηση αποκομμένη από οποιαδήποτε ιδεολογία είναι αδιανόητη (Stephens, 1992: 9).

Πλοκή

Η πλοκή στην εκδοχή της Κοκκινোসκουφίτσας των Γκριμ είναι για τους περισσότερους γνωστή, καθώς εκείνοι ήταν που έκαναν παγκοσμίως γνωστή την ιστορία. Στο προ-κείμενο των Γκριμ η ιστορία περιστρέφεται γύρω από το κορίτσι με την κόκκινη φορεσιά, την Κοκκινোসκουφίτσα, το οποίο διασχίζει το δάσος, έπειτα από παραίνεση της μητέρα της, για να δώσει λίγη πίτα και κρασί στην άρρωστη γιαγιά της.

Όμως η μητέρα της Κοκκινোসκουφίτσας της είχε επιστήσει την προσοχή να μην ξεφύγει από το μονοπάτι που θα οδηγούσε στη σπίτι της γιαγιάς. Στη διαδρομή, την προσεγγίζει ο λύκος και την προτρέπει, αφού πάρει κάθε πληροφορία που χρειαζόταν, να κάνει μια βόλτα στο δάσος για να θαυμάσει τα όμορφα λουλούδια και να ακούσει το κελάηδισμα των πουλιών. Στο μεταξύ, ο λύκος βρίσκει την ευκαιρία να τρυπώσει στο σπίτι της γιαγιάς της και να τη φάει. Όταν πια η Κοκκινোসκουφίτσα φτάνει στο σπίτι της, ο λύκος την περιμένει στο κρεβάτι της γιαγιάς υποδυόμενος τη γιαγιά και φορώντας τα ρούχα της. Η Κοκκινোসκουφίτσα διστάζει ότι κάτι αλλόκοτο συμβαίνει, αλλά δεν δίνει ιδιαίτερη σημασία και προχωρά προς το λύκο. Θέτοντάς του τέσσερις ερωτήσεις, οι οποίες όλες έχουν να κάνουν με τις αισθήσεις, αναρωτιέται γιατί η γιαγιά της σήμερα φαίνεται τόσο παράξενη. Ο λύκος τελικά τρώει και την Κοκκινোসκουφίτσα και ευχαριστημένος κοιμάται βαθιά. Ένας περαστικός κυνηγός ακούει το ροχαλητό του και αντιλαμβανόμενος τον κίνδυνο μπαίνει μέσα στο σπίτι και κόβει την κοιλιά του λύκου σώζοντας την Κοκκινোসκουφίτσα και τη γιαγιά της. Στο τέλος, η Κοκκινোসκουφίτσα γεμίζει την κοιλιά του λύκου με πέτρες, οδηγώντας τον στο θάνατο και υπόσχεται ότι ποτέ ξανά δεν θα παρακούσει τη μητέρα της.

Από την άλλη πλευρά, το Hoodwinked ανατρέπει την εκδοχή της «κλασικής» Κοκκινোসκουφίτσας. Η ιστορία μεταπλάθεται εκ νέου, με τους διασκευαστές να διατηρούν μόνο το σκελετό της πλοκής του πρωτότυπου έργου. Η ταινία ξεκινά από το τέλος του παραμυθιού των Γκριμ, με την Κοκκινোসκουφίτσα, τη γιαγιά, τον λύκο και τον υποτιθέμενο κυνηγό να βρίσκονται όλοι στο σπίτι της γιαγιάς. Στην ιστορία αυτήν ερχόμαστε αντιμέτωποι με ένα έγκλημα, καθώς κάποιος κλέβει τις συνταγές των γλυκών των κατοίκων του δάσους από τις οποίες βιοπορίζονται. Καθώς οι αστυνομικοί ερευνούν την υπόθεση, προκαλείται αναστάτωση στο σπίτι της γιαγιάς όπου βρίσκονται συγκεντρωμένοι όλοι οι πρωταγωνιστές. Οι βασικοί ήρωες συλλαμβάνονται ως ύποπτοι πολλών κατηγοριών, μεταξύ άλλων της παραβίασης του σπιτιού της γιαγιάς, της διατάραξης της κοινής ησυχίας, της πρόθεσης για κανιβαλισμό και της χρήσης τσεκουριού χωρίς άδεια. Με τις πληροφορίες που συγκεντρώνονται από την ανάκριση, αποκαλύπτεται και η ταυτότητα του βασικού κακοποιού πίσω από κάθε κατηγορία, του Boingo, ενός νέου χαρακτήρα, στόχος του οποίου ήταν να κυριαρχήσει στο δάσος σε βάρος όλων των υπόλοιπων κατοίκων.

Η ταινία εκ πρώτης όψεως φαίνεται να μην ακολουθεί πιστά το προ-κείμενο των Γκριμ, καθώς μια παραδοσιακή αφήγηση μετατρέπεται σε μια ιστορία μυστηρίου. Σημαντικά στοιχεία, όπως η παρουσία της μητέρας της Κοκκινোসκουφίτσας και η συμβουλή της, απουσιάζουν. Η Κοκκινোসκουφίτσα στο Hoodwinked δεν παραβιάζει κάποια υπόσχεση και αντίθετα με το πρωτότυπο έργο, στο οποίο άθελά της απαντά λεπτομερώς σε κάθε ερώτημα του λύκου, για το που πάει, τι κουβαλάει στο καλάθι της, που βρίσκεται το σπίτι της γιαγιάς της, η Hoodwinked είναι εξαρχη υποψιασμένη απέναντί του. Και, ενώ στην εκδοχή των Γκριμ ο λύκος στο τέλος πληρώνει με τη ζωή του την εξαπάτηση των δύο βασικών ηρωίδων, στο Hoodwinked ο κακός της ιστορίας φυλακίζεται. Η διαλεύκανση του μυστηρίου μάλιστα δεν γίνεται με τη βοήθεια του κυνηγού, αλλά από την ίδια την Κοκκινোসκουφίτσα, η οποία από την αρχή της ταινίας παρουσιάζεται ώριμη και όχι αθώα και εξαρτημένη από τους ενήλικες.

Χαρακτήρες

Μια ιστορία για να είναι πιστευτή και διασκεδαστική χρειάζεται χαρακτήρες βγαλμένους από τη ζωή, οι οποίοι να εξελίσσονται κατά τη διάρκεια της αφήγησης (Norton, 2007: 90). Αντίθετα με το προ-κείμενο των Γκριμ, όπου οι χαρακτήρες παρουσιάζονται στερεοτυπικοί, επίπεδοι, συμβολικοί και μονοδιάστατοι, στο Hoodwinked τόσο οι βασικοί όσο και οι δευτερεύοντες χαρακτήρες είναι δυναμικοί και αναπτύσσονται συνεχώς. Οι περισσότεροι ήρωες στην ταινία είναι πολύπλευροι και δεν υπάρχει ένα και μοναδικό στοιχείο που να προσδιορίζει την ταυτότητά τους. Κοινό στοιχείο, ωστόσο, και στα δύο έργα είναι ότι οι κακοί χαρακτήρες βρίσκουν απέναντί τους τους καλούς και το σωστό και το δίκαιο στο τέλος επιβραβεύονται.

Κυρίαρχο γνώρισμα στην ταινία Hoodwinked είναι ο ανθρωπομορφισμός. Στο κινηματογραφικό έργο παρατηρούμε τα ζώα να έχουν καλύτερους ρόλους στην εξέλιξη των γεγονότων. Μπορούν να μιλάνε, να χορεύουν, να εργάζονται, να διαβάζουν, να έχουν τη δική τους κατοικία, ακόμη και να οργανώνουν συναυλίες. Ειδικότερα, τα πουλιά είναι οι βασικοί φίλοι της ηρωίδας που συζητάνε μαζί της, τη συμβουλεύουν και τη βοηθούν να διαφύγει τους κινδύνους. Το γεγονός ότι πέρα από τους βασικούς ήρωες που υπάρχουν και στο έργο των Γκριμ, την Κοκκινোসκουφίτσα, τη γιαγιά και τον κυνηγό, δεν υπάρχει κανένας άλλος ανθρώπινος ήρωας φαίνεται πως μπορεί να ερμηνευτεί από την πρόθεση των κινηματογραφιστών να δημιουργήσουν μια ταινία κοντά στις επιθυμίες των παιδιών. Η επιλογή ζώων ως προσώπων της ιστορίας ανταποκρίνεται στις προτιμήσεις των παιδιών (Τσιλιμένη, 2003: 68). Ιδιαίτερα τα παιδιά που βρίσκονται στο προσυλλογιστικό στάδιο, σύμφωνα με τον Piaget, διατηρούν έντονο το στοιχείο του ανιμισμού, δηλαδή την αίσθηση και εν τέλει την πεποίθηση ότι οποιοδήποτε αντικείμενο, ζώο, ακόμη και στοιχείο της φύσης έχει ψυχή (Piaget, 1983: 170).

Σε γενικές γραμμές, οι ήρωες παρουσιάζονται με μια νέα μορφή, αν και διατηρούν από το έργο των Γκριμ εκείνα τα χαρακτηριστικά που τους κάνουν αναγνωρίσιμους. Το στοιχείο της ανατροπής είναι εμφανές στα νέα γνωρίσματα των ηρώων, στοιχείο που αποβλέπει από την πλευρά των δημιουργών στο χιούμορ, στην ψυχαγωγία και στην εκτόνωση των θεατών. Τέλος, ακόμη και η ονοματοδοσία του κάθε ήρωα προδίδει το βασικό στοιχείο του χαρακτήρα του. Έτσι, για παράδειγμα, η βασική ηρωίδα δεν ονομάζεται Κοκκινোসκουφίτσα, αλλά Hoodwinked που σημαίνει εξαπατημένη, «κορόιδο». Το hood, επίσης, σημαίνει κουκούλα, την οποία η ηρωίδα φορά σε όλη τη διάρκεια του έργου.

Η Κοκκινোসκουφίτσα

Η Κοκκινোসκουφίτσα, η κεντρική ηρωίδα, στο έργο των Γκριμ εμφανίζεται μικρή, γλυκιά, αφελής, φοβισμένη, αθώα και τρομαγμένη όταν βρίσκεται στο σκοτάδι, στην κοιλιά του λύκου. Η Κοκκινোসκουφίτσα των Γκριμ, σύμφωνα με την Joseph Zornado, αντιπροσωπεύει το μοντέλο του παιδιού-πρότυπου της μαύρης παιδαγωγικής που πρέπει να είναι υπάκουο, που καταπιέζεται, χειραγωγείται, ταπεινώνεται και τρομοκρατείται από τον ενήλικο (Zornado, 2001: 93).

Στο Hoodwinked, ωστόσο, οι δημιουργοί θέλησαν να πλάσουν μια Κοκκινোসκουφίτσα που να μην είναι αθώα και πιθανόν ανιαρή για το σύγχρονο θεατή.

Για τον λόγο αυτό, σκιαγράφησαν τον χαρακτήρα της ως έναν τύπο ηρωίδας που επιθυμεί να ξεφύγει από το σπίτι της και να βρει τη θέση της στον κόσμο. Η Hoodwinked είναι ένας χαρακτήρας που δεν ωριμάζει παρά μόνο στο τέλος, όπως στο παραμύθι των Γκριμ, αλλά που εξ αρχής εμφανίζεται αυτόνομη και με αυτοπεποίθηση, στοιχείο που όμως οι ενήλικοι δεν της το αναγνωρίζουν θέλοντας να διατηρήσουν την παιδικότητά της και την εξάρτησή της από αυτούς.

Αν και στο Hoodwinked η Κοκκινোসκουφίτσα αντιμετωπίζεται φανερά ως παιδί, υπάρχουν στοιχεία που έρχονται σε αντίφαση με τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του σύγχρονου παιδιού. Η ηρωίδα εργάζεται στην επιχείρηση της γιαγιάς της κάνοντας διανομές γλυκών. Μάλιστα, από τους αστυνομικούς δεν αντιμετωπίζεται καθόλου με επιείκεια, όταν κατηγορείται ως ύποπτη για μια σειρά κατηγοριών. Όταν ο αστυνόμος Flippers τη ρωτά γιατί δεν βρίσκεται στο σχολείο, εκείνη του απαντά αν μπορεί να καλέσει τον δικηγόρο της. Για τον αστυνόμο η Hoodwinked είναι εξίσου επικίνδυνη με όλους της κατηγορούμενους. Αν και παιδί, δεν χαίρει ιδιαίτερης μεταχείρισης σε σχέση με τους υπόλοιπους υπόπτους. Αντίθετα, με σαρκασμό ο αστυνόμος σχολιάζει ότι είναι προτιμότερο να την κλείσουν σε ένα κλουβί, γιατί οι χειροπέδες είναι πολύ μεγάλες για εκείνη και μπορεί να αποδράσει.

Η Hoodwinked στην ταινία εμφανίζεται με αυτοπεποίθηση, πράγμα που φανερόνεται σε πολλά σημεία, όπως για παράδειγμα στον τρόπο που αντιμετωπίζει τον λύκο. Αντίθετα με το παραμύθι των Γκριμ, η Κοκκινোসκουφίτσα είναι από την πρώτη στιγμή υποψιασμένη για τον λύκο. Μάλιστα, με σπρέι πιπεριού που έξω αναγράφει «Wolf away» αμύνεται στο πονηρό αυτό ζώο όταν πιστεύει ότι την κυνηγά. Στο παραμύθι των Γκριμ, είναι η μητέρα της Κοκκινোসκουφίτσας που της δίνει τη συμβουλή να προσέχει όταν μπει στο δάσος, ενώ στην ταινία η Hoodwinked είναι έτοιμη να αντιμετωπίσει το απέραντο δάσος, το λύκο και κατ' επέκταση τον κόσμο στηριζόμενη στις δικές της δυνάμεις. Όταν η Hoodwinked συναντά πρώτη φορά τον λύκο, αναφωνεί: «Εσύ ξανά; Τι πρέπει να κάνω επιτέλους; Να πάρω περιοριστικά μέτρα;». Από αυτήν τη διατύπωσή της, ο θεατής αντιλαμβάνεται ότι η Κοκκινোসκουφίτσα είναι ενήμερη για το λύκο και για τους κινδύνους που πιθανόν διατρέχει και δεν αποκλείεται και στο παρελθόν να τον είχε ξανασυναντήσει. Η Hoodwinked απεικονίζεται ως μια ετοιμοπόλεμη κοπέλα, πράγμα που επιβεβαιώνεται και από τις άριστες επιδόσεις της και τα βραβεία της στις πολεμικές τέχνες.

Ξεχωριστό ρόλο στην ταινία παίζει η κόκκινη φορεσιά της Κοκκινোসκουφίτσας, στοιχείο που δεν θα μπορούσε να παραλειφθεί, καθώς σε κάθε διασκευή της η μορφή της Κοκκινোসκουφίτσας είναι αδιαχώριστη με τα κόκκινα ρούχα που την κάνουν αναγνωρίσιμη τόσο στους θεατές της στη μεγάλη οθόνη όσο και στους αναγνώστες της στη λογοτεχνία (Beckett, 2002: 81). Στην ταινία, η ηρωίδα φορά μια κόκκινη κάπα με σκούφο που όταν βρίσκεται σε κίνδυνο μετατρέπεται σε μπερτα, όπως αυτή των υπερηρώων των κόμικς. Η κόκκινη κάπα της έχει μεγάλη σημασία, καθώς τη συνδέει με το σπουδαίο παρελθόν της και τους προγόνους της. Φορώντας την κόκκινη κάπα ουσιαστικά η Κοκκινোসκουφίτσα συνεχίζει τη μεγάλη παράδοση της οικογένειάς της, να κρατήσει τον κόσμο «γλυκό».

Ο λύκος

Από τις αρχές του 1970, διαπιστώνεται μια σημαντική τάση «αποκατάστασης» του λύκου, πράγμα που διαπιστώνεται σε πολλές σύγχρονες μετά-αφηγήσεις του παραμυθιού. Όλες οι νέες εκδοχές του λύκου έχουν στόχο να ανατρέψουν το στερεότυπο του κακού λύκου που επί αιώνες τον απεικονίζουν ως κακό, αιμοδιψή και επιτήδειο (Beckett, 2002: 156). Η εκδοχή του λύκου στην ταινία Hoodwinked αποτελεί ένα τέτοιο παράδειγμα.

Στο κινηματογραφικό έργο ο λύκος παρουσιάζεται με ανθρωπομορφικά χαρακτηριστικά, στοιχεία που σκόπιμα εντάσσουν οι δημιουργοί προκειμένου ο θεατής να διαμορφώσει μια άλλη, νέα εικόνα για αυτόν. Το επάγγελμά του είναι ερευνητής-δημοσιογράφος και διατηρεί τη στήλη «Facts and Fairy Tales» στην εφημερίδα «Once Upon A Times», έμμεση αναφορά στο παραμύθι. Ευθύνη του λύκου είναι να ξεδιαλύνει μυστήρια και αυτός είναι και ο λόγος που προσεγγίζει την Κοκκινোসκουφίτσα, όχι για να τη φάει, αλλά για να της ζητήσει πληροφορίες σχετικά με τον μυστηριώδη κλέφτη του δάσους. Ο λύκος είναι ο πρώτος που κατηγορείται από τους αστυνομικούς, καθώς κουβαλάει τη φήμη του «Μεγάλου Κακού Λύκου», όπως δηλώνει και ο ίδιος. Για τον λόγο αυτό, του βάζουν φίμωτρο και χειροπέδες.

Φορώντας αθλητικά παπούτσια και μοντέρνα ρούχα, ο λύκος στο Hoodwinked μοιάζει ανέκφραστος, απρόσιτος, με σαρκαστική διάθεση και συχνά τοποθετείται με πνευματώδεις παρατηρήσεις, στοιχείο που προκαλεί την ευθυμία του κοινού. Είναι ιδιαίτερα έξυπνος, τολμηρός και πολυμήχανος στις δύσκολες καταστάσεις, πρόθυμος να βοηθήσει και να προστατέψει τους άλλους, συμπεριλαμβανομένης και της Κοκκινোসκουφίτσας. Μάλιστα, η αγνότητά του είναι τέτοια που ακόμη και τα πρόβατα νιώθουν ασφάλεια μαζί του. Άλλωστε, κάποιες φορές και ο ίδιος δείχνει φοβισμένος.

Η γιαγιά Granny Pucket

Η γιαγιά της Κοκκινোসκουφίτσας στην ταινία, η Granny Pucket, καταργεί το στερεότυπο της αδύναμης γριούλας και πιθανόν είναι ο πιο ανατρεπτικός χαρακτήρας. Ενώ στην ιστορία των Γκριμ συμβολίζει τη σοφία, στο κινηματογραφικό έργο οι πράξεις της φανερώνουν ότι δρα επιπόλαια. Διατηρώντας για αντιπερισπασμό μια διάσημη στο δάσος επιχείρηση που παράγει γλυκά, η γιαγιά της Hoodwinked έχει μια παράλληλη μυστική ζωή που ούτε η ίδια η εγγονή της γνωρίζει. Ενώ ισχυρίζεται σε όλους ότι στον ελεύθερό της χρόνο πλέκει, βλέπει τηλεόραση και παίζει τυχερά παιχνίδια και ενώ εικονίζεται με τη συνήθη μορφή της, φορώντας ένα φόρεμα με ζακετούλα, ζεστές παντόφλες, κοσμήματα από μαργαριτάρια, η Granny Pucket δεν περνάει όλο της το χρόνο στο σπίτι της, αλλά, αντίθετα, αρέσκεται να συμμετέχει σε ριψοκίνδυνες δραστηριότητες. Προτιμώντας να ζει τη ζωή της στα άκρα συμμετέχει σε διαγωνισμούς παγοδρομίας σε απότομα βουνά, κάνει ελεύθερη πτώση, ορειβασία, ιστιοσανίδα στη θάλασσα και γενικότερα κάθε επικίνδυνο άθλημα. Μάλιστα είναι και πρωταθλήτρια των αθλημάτων αυτών, έχοντας στην κατοχή της πολλά βραβεία και μετάλλια. Με το ψευδώνυμο TripleG φαίνεται να είναι γνωστή στον χώρο της, μιλώντας την αργκό γλώσσα των νέων και έχοντας κάνει και τατουάζ.

Ο κυνηγός Curtis

Όπως όλοι οι ήρωες στο παραμύθι της Κοκκίνοσκουφίτσας, έτσι και ο κυνηγός είναι ένας χαρακτήρας που ο τρόπος που εμφανίζεται και δρα στο προ-κείμενο των Γκριμ έχει μελετηθεί ιδιαίτερα από τους θεωρητικούς. Κατά κύριο λόγο παρουσιάζεται ως μια ισχυρή ανδρική μορφή απέναντι στις λάγνες επιθυμίες της Κοκκίνοσκουφίτσας. Στην ταινία, όμως, ο κυνηγός εμφανίζεται ιδιαίτερα αφελής και για την ακρίβεια δεν είναι ούτε καν κυνηγός. Πρόκειται για μια παρεξηγημένη μορφή που λόγω του μεγάλου σωματότυπού του όλοι θεωρούν ότι είναι και σκληρός χαρακτήρας. Αντίθετα, είναι ένας φιλικός και καλόκαρδος τύπος, που ενδιαφέρεται και φροντίζει τους άλλους. Επιθυμία του κυνηγού είναι να γίνει ηθοποιός, γι' αυτό και συμμετέχει σε διάφορα δοκιμαστικά σποτ, σε ένα εκ των οποίων καλείται να κάνει τον ξυλοκόπο. Όνειρό του είναι να ταξιδέψει σε όλο τον κόσμο με τη μπάντα όλων των εποχών, τη Happy Yodelers, στην οποία συμμετέχουν και άλλοι διάσημοι παγκοσμίως ήρωες κλασικών παραμυθιών, όπως ο Πινόκιο.

Η απουσία της μητέρας από την ταινία

Στην ταινία δεν υπάρχει η παρουσία και ούτε γίνεται κάποια αναφορά στη μητέρα της Κοκκίνοσκουφίτσας, όπως στο προ-κείμενο των Γκριμ. Όλη η οικογένειά της περιορίζεται στο πρόσωπο της γιαγιάς. Το στοιχείο αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς αφού απουσιάζει η μητέρα, παραλείπεται και ο μητρικός παραινετικός, προειδοποιητικός λόγος της.

Νέα πρόσωπα

Ο αστυνομικός ντετέκτιβ Nicky Flippers

Όπως όλοι οι νέοι ήρωες στο Hoodwinked, είναι και αυτός ένα ανθρωπόμορφο ζώο, ένας βάτραχος. Φορά κοστούμι, γραβάτα και καπέλο και κρατά δεμένο ως κατοικίδιο του ένα άλλο ζώο, ένα κουτάβι. Ο Flippers εμφανίζεται ως μια φιγούρα που εμπνέει σεβασμό στους υπόλοιπους και είναι ο μόνος που δεν λειτουργεί παρορμητικά στη διαλεύκανση του εγκλήματος στο δάσος.

Αστυνόμοι

Καθώς η ταινία Hoodwinked αντλεί την έμπνευσή της από μη γραμμικές στην αλληλουχία των γεγονότων ταινίες εγκλήματος, δεν θα μπορούσε από τους χαρακτήρες να λείπουν ήρωες-αστυνομικοί. Τον ρόλο των αστυνομικών στην ταινία αναλαμβάνουν ζώα, όπως γουρούνια, πελαργοί, τάρανδοι, ρακούν, χελώνες, αρκούδες κ.ά. Πολλά τα στοιχεία από τηλεοπτικές σειρές και ταινίες διαλεύκανσης εγκλημάτων: ακούγονται σειρήνες, η μουσική υπόκρουση παραπέμπει σε ταινίες τρόμου και μυστηρίου, μεγάλοι προβολείς φωτίζουν το σπίτι της γιαγιάς για να διαλευκανθεί το μυστήριο, ελικόπτερα της αστυνομίας πετούν από ψηλά και αστυνομικά αυτοκίνητα και πολλοί ντετέκτιβ καλύπτουν την περιοχή. Η περιοχή είναι μάλιστα κλεισμένη με κορδέλες ασφαλείας που αναγράφουν «προσοχή-τόπος εγκλήματος». Οι αστυνομικοί, ακόμη, έχουν στην κατοχή τους μηχανές ηλεκτροσόκ και εργαλεία ηχογράφησης για τις καταθέσεις των

κατηγορούμενων. Τέλος, την ατμόσφαιρα μυστηρίου συμπληρώνουν πολλά ζώα-ρεπόρτερ και δημοσιογράφοι που καλύπτουν το συμβάν. Αξιοσημείωτο μάλιστα είναι πως οι κινηματογραφιστές κατηγορήθηκαν για την –από πολιτικά κίνητρα κινούμενοι- επιλογή τους να χρησιμοποιήσουν γουρούνια στο ρόλο των αστυνομικών αρχών (Peszko, 2016), το οποίο όμως αυτοί ουδέποτε επιβεβαίωσαν.

Ο Boingo

Ο Boingo είναι φαινομενικά ένα μικροσκοπικό, γλυκό κουνέλι, το οποίο στο τέλος της ταινίας αποδεικνύεται ότι είναι ο ένοχος της κλοπής των συνταγών. Δουλεύει στην επιχείρηση γλυκών Muffinman και στο τελεφερίκ του δάσους, ώστε κατέχοντας αυτές τις θέσεις από τη μια να δρα ανενόχλητος και από την άλλη να συγκεντρώνει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που χρειάζεται. Ο λαγός είναι ένας ήρωας που υπάρχει σε όλες τις καίριες σκηνές της ιστορίας, ωστόσο ο θεατής δεν αντιλαμβάνεται, παρά μόνο στο τέλος, ότι εκείνος είναι τελικά ο ένοχος για την κλοπή των συνταγών. Επιθυμία του είναι να γίνει κυρίαρχος του δάσους και να φτιάξει τη μεγαλύτερη επιχείρηση γλυκών, την Boingo Snacks. Προσθέτοντας στα γλυκά το συστατικό που ο ίδιος το ονομάζει Boingonium, για να κάνει τις λιχουδιές του εθιστικές, στόχος του είναι να καταστρέψει το δάσος. Για να επιτελέσει το έργο του, πρέπει να εξολοθρεύσει την Κοκκινোসκουφίτσα και τη γιαγιά της. Ενδιαφέρον στοιχείο της ταινίας είναι ότι δίνεται στην Κοκκινোসκουφίτσα η συμβουλή να προσέχει όλα τα μεγάλα και άγρια θηρία που υπάρχουν στο δάσος, «ύαινες, λιοντάρια, τίγρεις με κοφτερά δόντια, αλλά πάνω απ' όλα τους λύκους», αλλά ο θεατής αντιλαμβάνεται ότι δεν είναι τα μεγάλωσσωμα ζώα που η Κοκκινোসκουφίτσα πρέπει να προσέχει, αλλά το μικροκαμωμένο λαγό.

Ο Japeth

Πρόκειται για την πιο αστεία φιγούρα της ταινίας, μια κατσίκια που φορά γυαλιά. Πριν από πολλά χρόνια μια μάγισσα του έκανε μάγια και από τότε ό,τι θέλει να πει το λέει τραγουδιστά με τη συνοδεία μιας κιθάρας. Επειδή κανείς δεν μπορεί να υπομείνει το συνεχές τραγούδι του, μένει μόνος του σε μια καλύβα στο βουνό. Όπως φανερώνει στην Κοκκινোসκουφίτσα, σε ένα τόσο απομονωμένο μέρος πολλά μπορεί να τον φοβίσουν και γι' αυτό είναι πάντα προετοιμασμένος για ό,τι και αν συμβεί. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του είναι ότι διαθέτει πολλά ζευγάρια κέρατα: άλλα για να κάνει κούνια, άλλα για να ανοίγει μπουκάλια και βαζάκια, άλλα για να κρεμάει κλειδιά, άλλα για να κρεμάει τα ρούχα του και άλλα για να πετάει σαν ελικόπτερο. Όπως λέει στην Κοκκινোসκουφίτσα, διαθέτει τόσα είδη κεράτων ώστε να είναι πάντα έτοιμος, γιατί ο καθένας πρέπει να είναι πάντα προετοιμασμένος, «αυτό πρέπει να είναι το μάθημά μας». Η συμβουλή αυτή του Japeth φαίνεται πως έρχεται να υποκαταστήσει την απουσία της μητέρας της Κοκκινোসκουφίτσας στην ταινία, αποφεύγοντας έτσι τον άμεσο διδακτισμό.

Θέμα

Κεντρικό θέμα της Κοκκινোসκουφίτσας των Γκριμ είναι, μέσα από την πορεία ενός κοριτσιού προς την ενηλικίωση, να καταδειχθεί η σπουδαιότητα της υπακοής των

παιδιών στους γονείς τους. Το παραμύθι υποδηλώνει ότι η εμπιστοσύνη σε άγνωστα πρόσωπα μπορεί να αποτελέσει παγίδα για ένα μικρό, συνεπώς και αφελές παιδί που πρέπει πάντα να εξαρτάται από τον ενήλικο.

Το Hoodwinked είναι μια ταινία-ανατροπή της ιστορίας των Γκριμ και συνακόλουθα και του θέματός της. Το θέμα του κινηματογραφικού έργου είναι η αναγνώριση από τη μεριά του ενήλικου της αυτονομίας και των ικανοτήτων του παιδιού και η ανάγκη του να ανεξαρτητοποιηθεί, να βγει στον κόσμο, να ταξιδέψει και να μάθει από αυτόν. Είναι η απεικόνιση της ζωής του παιδιού που αποκτά ενδιαφέρον, όταν αρχίζει να ονειρεύεται και βλέπει τα όνειρά του να πραγματοποιούνται. Το θέμα και των δύο ιστοριών ουσιαστικά αντικατοπτρίζει τις αντιλήψεις για το παιδί της διαφορετικής εποχής στην οποία δημιουργήθηκαν. Στο προ-κείμενο των Γκριμ, παρουσιάζονται οι συνέπειες που επέρχονται στους χαρακτήρες των οποίων οι πράξεις δεν συμβαδίζουν με τις αποδεκτές αρετές της κοινωνίας στην οποία δρουν. Στο Hoodwinked, το παιδί απεικονίζεται περιορισμένο από τις επιταγές των ενηλίκων μόνο που στο τέλος καταφέρνει να τους πείσει ότι μπορεί να αντιμετωπίζει τον κόσμο γύρω του. Ουσιαστικά, και στα δύο έργα, οι δημιουργοί καλούν το παιδί να ταυτιστεί και να κάνει προβολή του εαυτού του στην ηρωίδα.

Σύγχρονα θέματα που θίγονται

Ενδιαφέρον στοιχείο αποτελεί η πραγμάτευση πολλών ζητημάτων τα οποία η ταινία διαλαμβάνει κάτω από το μανδύα του βασικού θέματος. Η απεικόνιση μορφών παιδικής ηλικίας, η περιβαλλοντική καταστροφή με τον αφανισμό του δάσους από τον κυνηγό και το λαγό, η ανεργία, όταν οι κάτοικοι του δάσους χάνουν τις δουλειές τους από την κλοπή των συνταγών, η καχυποψία και έλλειψη εμπιστοσύνης ανάμεσα στους ανθρώπους, οι αντιστάσεις μας στο ανοίκειο, η μοναξιά της τρίτης ηλικίας και ο εθισμός στα ναρκωτικά, με την ουσιοεξάρτηση στο συστατικό Boingonium που ο λαγός επιθυμεί να βάλει στα γλυκά, είναι σύγχρονοι προβληματισμοί τους οποίους η ταινία σε κάποιο βαθμό πραγματεύεται.

Δομή

Ως προς τη δομή της ιστορίας, το παραμύθι των Γκριμ παρουσιάζεται με χρονική ακολουθία. Η ιστορία έχει τυπική έναρξη και τυπικό τέλος, όπως όλα τα λαϊκά παραμύθια. Το προ-κείμενο των Γκριμ ανταποκρίνεται σε πολλές από τις λειτουργίες που Ρώσου λαογράφου και μελετητή των λαϊκών παραμυθιών Vladimir Propp (1970), όπως την απομάκρυνση, την παραβίαση και τη διερεύνηση.

Στο Hoodwinked, από την άλλη, τα γεγονότα δεν παρουσιάζονται με τη χρονική τους τάξη. Τα γεγονότα δεν μεταφέρονται με τη σειρά που έγιναν, επιδιώκοντας έτσι οι κινηματογραφιστές να εξασφαλίσουν το μέγιστο ενδιαφέρον των θεατών. Συγκεκριμένα, στο Hoodwinked γίνεται χρήση της αφηγηματικής τεχνικής in media res, καθώς η ιστορία ξεκινά στο πιο κρίσιμο σημείο της πλοκής και στην πορεία αναφέρονται όσα γεγονότα προηγήθηκαν και όσα θα ακολουθήσουν από το σημείο αυτό. Μέσα στη δομή αυτή, συμπεριλαμβάνονται πολλές αναδρομικές αφηγήσεις (flashback), με ιδιαίτερα ξεχωριστή εκείνη του λύκου που θυμάται και νοσταλγεί τα παιδικά του χρόνια αποκαλύπτοντας μια ασπρόμαυρη φωτογραφία που βρίσκεται πλάι

στα άλλα μέλη της οικογένειάς του. Κοινό στοιχείο των δύο έργων είναι ότι το αίσιο τέλος, μόνο που στο Hoodwinked απουσιάζει ο έντονος διδακτισμός και η έκβαση της ιστορίας πραγματοποιείται δια της ανατροπής και της παρωδίας.

Το σκηνικό

Στο προ-κειμένο των Γκριμ, όπως και σε όλα λαϊκά παραμύθια, ο χρόνος και ο τόπος δηλώνονται συμβολικά. Η ιστορία ξετυλίγεται σε ένα δάσος, με όμορφα λουλούδια και πουλιά που κελαηδούν. Το ίδιο δάσος υπάρχει και στο Hoodwinked. Ωστόσο, αν και κανείς θα περίμενε ότι η ταινία ως animation θα απεικόνιζε πολλά τοπία, ο θεατής μάλλον απογοητεύεται από την εικονιστική αφήγηση. Η πολυμορφία των χώρων, τόσο των εξωτερικών όσο και των εσωτερικών, είναι περιορισμένη και οι σκηνές διαδραματίζονται στα ίδια μέρη και στα ίδια δωμάτια. Το σκηνικό, γενικά, βοηθάει τους αναγνώστες να ακούσουν, να δουν, να μυρίσουν και να αγγίξουν ό,τι ακριβώς και οι χαρακτήρες (Norton, 2007: 94), αλλά η ταινία αυτή μάλλον δεν θα αφυπνίσει τις αισθήσεις των θεατών. Το μόνο στοιχείο που μπορεί κανείς να διακρίνει φανερά είναι ότι το όλο σκηνικό υποστηρίζει το ρεαλισμό της σύγχρονης εποχής.

Στην ταινία ο τόπος, ο χρόνος και η εποχή δηλώνονται με ποικίλους τρόπους ώστε από το διατοπικό και το διαχρονικό παραμύθι των Γκριμ ο θεατής να μεταβεί σε ένα σύγχρονο περιβάλλον. Τα τεχνολογικά μέσα, όπως ο ηλεκτρισμός, η φωτογραφία, το τηλέφωνο και τα κινητά, η τηλεόραση, τα μεταφορικά μέσα παίζουν καίριο ρόλο, ενώ ακόμη και τα ρούχα των ηρώων είναι μοντέρνα και ιδιαίτερα προσεγμένα. Ωστόσο, υπάρχουν γνωρίσματα που διατηρούν στοιχεία παλαιότερων εποχών, όπως οι δαντέλες και τα σκαλιστά έπιπλα στο σπίτι της γιαγιάς, τα περίτεχνα πόμολα, οι αντίκες, η ταπετσαρία στον τοίχο και το πορσελάνινο σερβίτσιο. Ενδιαφέρον στοιχείο, πάντως, είναι ότι υπάρχουν στοιχεία που υποδηλώνουν με σαφήνεια το μέρος που διαδραματίζεται η ιστορία, όπως π.χ. τα αμερικάνικου τύπου αστυνομικά αμάξια ή τα κίτρινα ταξί.

Ιδεολογία

Ο δημιουργός, είτε λογοτέχνης είτε κινηματογραφιστής, ιδίως αυτός που απευθύνεται σε παιδικό κοινό, θέτει και κάποιο στόχο. Οι αδερφοί Γκριμ σχεδίασαν μια Κοκκινোসκουφίτσα για να διδάξουν τους μικρούς αναγνώστες να αποφεύγουν τις παγίδες και τα λάθη. Οι κινηματογραφιστές Edwards, από την άλλη, δημιούργησαν μια Κοκκινোসκουφίτσα για εκ διαμέτρου διαφορετικούς λόγους. Το κινηματογραφικό τους έργο δεν αποσκοπεί να διδάξει το μικρό θεατή, αλλά να τον ψυχαγωγήσει. Οι δημιουργοί της ταινίας περιφρονώντας τις κοινωνικές συμβάσεις και απαξιώνοντας τους κανόνες τους οποίους θεωρείται σημαντικό να ακολουθούν τα παιδιά, με έντονα στοιχεία κυνισμού, παρουσιάζουν μια άλλη εκδοχή της Κοκκινোসκουφίτσας.

Ωστόσο, αν και το προ-κειμένο των Γκριμ κρύβει βαθιά νοήματα τα οποία πιθανόν δεν γίνονται αντιληπτά με την πρώτη ανάγνωση, δεν ισχύει το ίδιο και για την ταινία Hoodwinked. Η πλοκή κτίζεται πάνω σε μοτίβα που εύκολα προσλαμβάνονται από τα παιδιά. Η βασική ιδεολογική μετατόπιση μεταξύ των δύο έργων είναι ότι στο μεν πρώτο, των Γκριμ, το παιδί εμφανίζεται καταπιεσμένο, ενώ στο δεύτερο, στο Hoodwinked, υπογραμμίζεται τόσο η επιθυμία του όσο και η δυνατότητά του να δράσει

αυτόνομα. Η ηρωίδα στην ιστορία των Γκριμ στο τέλος ωριμάζει καθώς μαθαίνει από το λάθος στο οποίο υπέπεσε, ενώ η Hoodwinked είναι από την αρχή της ιστορίας ένα ώριμο κορίτσι. Στην ταινία δεν βλέπουμε την πορεία της Hoodwinked προς την ενηλικίωση, αλλά την παραδοχή από την πλευρά των ενηλίκων ότι η Hoodwinked είναι όντως ένα συνειδητοποιημένο κορίτσι που μπορεί να δρα χωρίς την επίβλεψη ενηλίκων.

Στο Hoodwinked αποτυπώνονται τα συναισθήματα της ηρωίδας και δίνεται έμφαση στον ψυχικό της κόσμο και στις εσωτερικές της συγκρούσεις. Η προσαρμογή του κλασικού αυτού παραμυθιού στη σύγχρονη εποχή έχει στόχο την ταύτιση του παιδιού-θεατή με την Κοκκινოსκουφίτσα, η οποία φαίνεται να αντιμετωπίζει παρόμοια προβλήματα με τις δυσκολίες που απασχολούν τους νέους σήμερα. Στο έργο των Γκριμ αναδεικνύονται με τη μορφή του ηθικού διδάγματος τα όρια της δέουσας συμπεριφοράς του παιδιού και οι συνέπειες που θα υποστεί εάν δεν ακολουθήσει τις επιταγές της ενήλικης κοινωνίας. Εκ του αντιθέτου, το παραμύθι υποδηλώνει ότι εάν το παιδί υιοθετήσει μια σύμφωνη με τους κανόνες συμπεριφορά θα επιβραβευτεί. Τα παιδιά μαθαίνουν πώς να αναγνωρίζουν μια καλή πράξη, τι συνέπειες μπορεί να έχει η ανυπακοή και πώς να αποφεύγουν το κακό.

Με τα παραπάνω, γίνεται φανερό ότι οι αναπαραστάσεις της παιδικής ηλικίας αντανακλούν ουσιαστικά την ίδια την κοινωνία στην οποία τα συγκεκριμένα έργα δημιουργήθηκαν. Βασικό στοιχείο της διασκευής αυτής είναι ότι το λογοτεχνικό κείμενο μεταφέρεται σε ένα άλλο είδος τέχνης, σε κινηματογραφικό έργο. Το μήνυμα, πλέον, οπτικοποιείται και η εικόνα έρχεται να αντικαταστήσει την κειμενική αφήγηση. Οι δυνατότητες που προσφέρει το animation είναι πολλές, με κυρίαρχες την εικόνα, την κίνηση και τον ήχο. Ο θεατής ακούει τους ήρωες να μιλάνε με φωνές γνωστών ηθοποιών, ενώ στο λογοτεχνικό έργο μόνο διαβάζει γι' αυτούς. Σημαντικό στοιχείο είναι ότι στο προ-κείμενο των Γκριμ δεν υπάρχουν εικόνες, ενώ στο Hoodwinked η εικονιστική αφήγηση κυριαρχεί με χρώματα, στυλ και τεχνοτροπία που προσδιάζουν σε αυτά που αρέσκονται να βλέπουν τα σύγχρονα παιδιά.

Συνοπτικά, όπως αναφέρει η Hutcheon, οι κινηματογραφικοί διασκευαστές της Κοκκινოსκουφίτσας είναι πρώτα ερμηνευτές και μετά δημιουργοί (Hutcheon, 2006: 18). Μέσω της εικόνας του κινηματογράφου, η οποία είναι από μόνη της ιδεολογική και επιδέχεται ερμηνείας, η ταινία ανοίγει ένα παράθυρο στον κόσμο που ξεφεύγει και επεκτείνεται από την οθόνη στην πραγματική ζωή (Miller, 1986: 206). Τα σλόγκαν της ταινίας Hoodwinked είναι «Not all fairy tales go by the book» και «Not your typical crime, not your usual suspects», φράσεις που φανερά αποκαλύπτουν το στοιχείο της διασκευής και της παρωδίας του λαϊκού αυτού παραμυθιού.

Συμπεράσματα

Η διασκευή είναι πλέον ένας διαδεδομένος τρόπος μέσω του οποίου ένα λαϊκό παραμύθι μπορεί να επιβιώσει στη σύγχρονη εποχή. Το Hoodwinked εντάσσεται σε εκείνη τη κατηγορία διασκευών οι οποίες βασίζονται σε έργα που γράφτηκαν από επώνυμους συγγραφείς σε άλλες εποχές με διαφορετικά αισθητικά πρότυπα και εκσυγχρονίζονται ώστε να ανταποκριθούν στις σύγχρονες απαιτήσεις του κοινού (Κανατσούλη, 2007: 140). Το γεγονός ότι οι διασκευαστές του Hoodwinked διάλεξαν να ανατρέψουν ένα γνωστό κλασικό παραμύθι δεν είναι διόλου τυχαίο. Το κοινό για να

αντιληφθεί στο νέο έργο τη διασκευή έχει ανάγκη να αναγνωρίσει σ' αυτό στοιχεία που ενεργοποιούν τη μνήμη για το πρωτότυπο έργο (Hutcheon, 2006: 120-121). Το Hoodwinked είναι μια προσεγμένη και, σε μεγάλο βαθμό, ποιοτική ταινία κινουμένων σχεδίων που παρουσιάζει μια πρωτότυπη διασκευή της Κοκκινোসκουφίτσας. Η Κοκκινোসκουφίτσα δεν είναι απλά ένα ανυπεράσπιστο κοριτσάκι που πηγαίνει φαγητό στην -τελικά όχι και τόσο- ανήμπορη γιαγιά της. Ο ξυλοκόπος δεν είναι παρά ένας ηθοποιός, μεταμφιεσμένος σε ξυλοκόπο και ο κακός λύκος ένας δημοσιογράφος που υπηρετεί το έργο του. Η βασική ηρωίδα αναπλάθεται ώστε να μετασχηματιστεί το ιδεολογικό περιεχόμενο του προ-κειμένου των Γκριμ, όπου τα φαινόμενα τελικά απατούν.

Παρόλα αυτά, πέρα από το νέο ιδεολογικό περιεχόμενο που οι κινηματογραφιστές θέλησαν να αποδώσουν στην Κοκκινোসκουφίτσα, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε ότι η διασκευή αυτή αποτελεί ένα εμπορικό προϊόν. Τα παραμύθια σήμερα διαδραματίζουν και έναν άλλο ρόλο σε σχέση με το παρελθόν, όταν τα παραμύθια διαδίδονταν μέσω της προφορικής παράδοσης. Η διαφορά έγκειται στον τρόπο με τον οποίο παράγονται και διατίθενται στο εμπόριο. Η πολιτισμική κληρονομιά πλέον αποκτά χαρακτήρα καταναλωτικού προϊόντος και συνυφαίνεται με το εμπορικό κέρδος (Zipes, 1979: 2). Πίσω από τις σύγχρονες διασκευές της Κοκκινোসκουφίτσας κρύβεται μια τεράστια βιομηχανία και δεν μπορεί κανείς να αποκλείσει το γεγονός ότι το μικρό αυτό κορίτσι ντυμένο στα κόκκινα είναι ένα εμπόρευμα που πουλάει πάρα πολύ καλά (Beckett, 2002: xvi). Οι Edwards σκόπιμα διάλεξαν να διασκευάσουν την Κοκκινোসκουφίτσα, καθώς πρόκειται για ένα παραμύθι γνωστό σε όλο τον κόσμο και κατ' αυτόν τον τρόπο εύκολα θα μπορούσαν να απευθυνθούν σε ένα ευρύ κοινό. Το στοιχείο αυτό επιβεβαιώνεται από τη μεγάλη εμπορική επιτυχία του Hoodwinked που απέδωσε στα ταμεία της εταιρίας παραγωγής 14 φορές παραπάνω τον προϋπολογισμό της ταινίας (Amidi, 2009).

Κλείνοντας, γόνιμη είναι η αντίληψη του Harold Bloom που αμφισβητεί την πρωτοτυπία του κάθε προ-κειμένου, εφόσον κάθε ιστορία, ακόμη και η πρωτότυπη, θα μπορούσε να θεωρηθεί διασκευή, καθώς βασίζεται σε κάποια άλλη ιστορία που με τη σειρά της αντλεί έμπνευση από κάποια άλλη (Bloom, 1980: 18). Κατ' αυτόν τον τρόπο, ακόμη και το έργο των Γκριμ, που από πολλούς χαρακτηρίζεται αυθεντικό, αποτελεί και το ίδιο μια διασκευή, καθώς η προέλευση της ιστορίας της Κοκκινোসκουφίτσας πιθανότατα χάνεται στα βάθη των αιώνων και βασίζεται σε πολύ προγενέστερες ιστορίες (Pittman, 2012: 6).

Βιβλιογραφία

Amidi, Amid (2009, Μάρτιος). 'The Director of Hoodwinked Speaks'. Ανακτήθηκε από <http://www.cartoonbrew.com/cgi/the-director-of-hoodwinked-speaks-11828.html> στις 17/5/2016.

Ariès, Philippe (1986). Centuries of Childhood: A Social History of Family Life, New York, Vintage.

Beckett, Sandra (2002). Recycling Red Riding Hood, New York & London, Routledge.

- Bloom, Harold (1980). *A Map of Misreading*, New York, Oxford University Press.
- Γαβριηλίδου, Σοφία (2013). 'Όταν η Κοκκινοσκουφίτσα φεύγει από το δάσος των Γκριμ', *Κείμενα*, τ.16: 1-16.
- Hutcheon, Linda (2006). *A Theory of Adaptation*, New York & London, Routledge.
- Jenks, Chris (2005). *Childhood: Critical Concepts in Sociology*, London & New York, Routledge.
- Κανατσούλη, Μένη (2007). *Εισαγωγή στη θεωρία και κριτική της παιδικής λογοτεχνίας σχολικής και προσχολικής ηλικίας*, Θεσσαλονίκη, University Studio Press.
- Κανατσούλη, Μένη (2005). 'Παλίμνηστα των λαϊκών, προφορικών παραμυθιών: Μορφές επιβίωσης τους στον σύγχρονο πολιτισμό της εικόνας και του γραπτού λόγου', *Σύγκριση – Comparaison*, τ.16: 119-138.
- Lukens, Rebecca (1999). *A Critical Handbook of Children's Literature*, New York, Longman.
- Miller, Jonathan (1986). *Subsequent Performances*, New York, Elisabeth Sifton Books - Viking.
- Norton, Donna (2007). *Μέσα από τα μάτια ενός παιδιού. Εισαγωγή στην παιδική ηλικία* (μτφρ. Φ. Καπτσίκη, Σ. Καζαντζή), Θεσσαλονίκη, Επίκεντρο.
- Oittinen, Riitta (2000). *Translating for Children*, New York, Garland Publishing.
- Peszko, Paul (2004, Μάιος). 'Hoodwinked: Anatomy of an Independent Animated Feature'. Ανακτήθηκε από <http://www.awn.com/vfxworld/hoodwinked-anatomy-independent-animated-feature> στις 3/6/2016.
- Piaget, Jean (1983). *The Child's Conception of the World*, New Jersey, Rowman & Allanheld.
- Pittman, Cheryl (2012). 'An Analysis of Little Red Riding Hood Storybooks in the de Grummond Children's Literature Collection', *SLIS Connecting*, vol. 1 (2). Ανακτήθηκε από <http://aquila.usm.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1019&context=slisconnecting> στις 4/6/2016.
- Propp, Vladimir (1970). *Morphologie du conte*, Paris, Seuil.

Santoyo, Julio-César (1989). 'Traducciones y adaptaciones teatrales: ensayo de tipología', in García Lorenzo, L. (ed.), Traducir a los clásicos, Cuadernos de Teatro Clasico 4, Madrid, Ministerio de Cultura-Instituto Nacional de los Artes Escénicos y de la Musica, pp. 95-112.

Stephens, John (1992). Language and Ideology, New York, Longman Publishing.

Τσιλιμένη, Τασούλα (2003). Εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο, Βόλος, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.

Zipes, Jack (2002). Breaking the Magic Spell. Radical Theories of Folk & Fairy Tales, Lexington, The University Press of Kentucky.

Zipes, Jack (1993). The Trials & Tribulations of Little Red Riding Hood, New York & London, Routledge.

Zornado, Joseph (2001). Inventing the child. Culture, ideology and the story of childhood, New York, Garland Publishing.